

Prolog

Det var økonomien, der var det afgørende. En og anden kollega ville nok sige, at indbrud ikke var specielt sexede at efterforske, og det var der vel en hel del om, men økonomien var og blev afgørende. Samtlige politidistrikter i det storstockholmske område var blevet stillet over for så drastiske sparekrav, at de havde færre ressourcer til efterforskning. Det var nærmest en direkte ordre fra – ja, fra hvem mon? Rigsdagen, velsagtens. Men ordren var i hvert fald enkel og koncis. Færre ressourcer til efterforskning er lig med færre opklarede forbrydelser, så er det op til jer politifolk selv, hvordan I vil prioritere.

Og det var netop, hvad han og hans kolleger nu sad og gjorde i et rasende tempo, for de havde nemlig et af årets to store henlæggelsesmøder. En henlagt sag er en henlagt sag og ikke at foragte, som nogle af de ældre kommissærer plejede at spøge. Den er i det mindste god for statistikken.

Terje Lundsten var en af de yngre kommissærer og ifølge både sine nærmeste overordnede og kollegerne en dygtig kriminalmand, en opfattelse han selv delte, selvom han ikke kunne definere, hvad der egentlig lå i det. En slags fingerspidsfornemmelse måske, han kunne blade gennem en tynd efterforskningsmappe, hvor kollegerne ikke var nået ret langt, og hurtigt komme med et overslag over, hvor lang tid og hvor stort indhug i budgettet det ville koste at opklare netop den sag. Og om det i givet fald var anstrengelsen værd. Ikke regnet i penge, men i tid, den tid sagen ville tage fra vigtigere sager. På grund af dette formodede kalkulerings-talent sad han nu her i det store konferencelokale klokken 8.15, umiddelbart efter morgenmødet med dets usædvanlig livlige skildringer af den forgangne nats bataljer.

Bedst, i hvert fald hvad underholdningsværdien angik, var vel historien om det vældige villaopgør. Et grillparty i en villahave var udartet, fordi rivalen til den mand, der netop var blevet genfor-

enet med sin kone – derfor den store fest – havde gjort sin entré i haven midt i osen fra grillen, der var blevet tændt op for anden gang, fordi nogle fulderikker angiveligt var sultne og ville grille igen. Klokken havde været hen ved to om natten, og der var allerede fuglesang og lyst udenfor.

Omtrent så langt havde lederen af den første politipatrulje på stedet kunnet fastslå begivenhedernes gang. Resten var ét virvar, med et haglgevær i hovedrollen, skrig og skrål, gråd og trusler. Hvorom alting var, var aftenens vært, ham, der netop var blevet genforenet med konen, blevet skudt i venstre læg med haglgeværet, uvist af hvem og hvorfor. Otte personer sov nu rusen ud nede i detentionen for at kunne blive afhørt under mere ordnede forhold hen ad frokosttid.

Terje Lundsten smilede ved tanken om at blive sat på den opgave. Det var jo ikke ligefrem en vanskelig sag, før eller siden skulle alting nok komme for en dag. Men kors, hvor trivielt.

Det store konferencelokale lå midt inde i bygningen og havde kun vinduer ud til de to gange, hvor efterforskningsafdelingens 25,3 mand havde deres små fuglekasser af ens kontorer. Jo, ifølge budgettet var man 25,3 mand, og ingen gad længere spøge med, hvem der var de 0,3. Den eneste belysning kom fra neonrør bag loftets hvide plasticgitter. Konferencebordene var af en form for hård, grøn plast og stolene af lakeret fyrretræ på stålstel. Hverken lys eller fuglesang trængte derind, årstiden til trods.

Det gik som smurt med henlæggelserne. Den kollega, der havde lagt ud, havde først og fremmest haft en bunke sager, som faldt ind under, hvad straffeloven betegnede som ulovlig diskrimination, hvad der dog kunne forekomme en unødigt højtidelig beskrivelse af, hvad det handlede om: Arabere eller andre mørklødede mandspersoner, som var blevet forment adgang til bodegaen i shoppingcenteret eller pizzeriaet ude ved frakørslen til Stockholm Centrum.

Kollegaen havde indledt sin fremlæggelse med at meddele til orientering, at den politianklager, som var blevet belemret med sagerne, var aktivt uinteressert i at gå videre med dem, så henlæggelserne gav sig selv. Rent formelt var de tilmed også politian-

klagerens beslutning, fordi man for en gangs skyld havde identificeret de formodede gerningsmænd, nemlig dørmændene.

Anklageren havde imidlertid luftet det noget kryptiske synspunkt, at han ville have hele henlæggelsesgruppens opbakning til beslutningen, fordi det så ligesom blev mere demokratisk – et synspunkt, der vakte en vis munterhed rundt om bordet.

For selv at have ryggen fri, hvis aviserne skriver om det, tænkte Terje Lundsten. Okay, for min skyld ingen alarm. Melder anklageren fra, er sagen alligevel dødsdømt. Og desuden strander den slags sager jo altid på, at det er den enes ord mod den andens. Den mørklødede mandsperson hævder, at det var etnisk diskrimination, at han blev nægtet adgang, og for øvrigt har han også en kammerat af samme hudfarve, som kan bevidne, at dørmændene kaldte ham perker.

Og dørmændene har et vidne, det havde de altid, som bekræfter hans version, nemlig at man ikke kunne give de pågældende sortsmudskere adgang til stedet, fordi deres tale og opførsel røbede, at de var påvirket af alkohol eller andre stoffer, samt at de, da man stille og roligt og helt efter bogen foreholdt dem dette, var blevet så truende, at man var nødt til at pacificere dem, det vil sige give dem en omgang med kniplen, men at man absolut ikke havde udøvet etnisk diskrimination, idet intet kunne ligge stedets helt igennem lovlydige ledelse mere fjernt.

Henlæggelse, det er klart, tænkte Terje Lundsten. Vel var dørmændene skyldige, vel var deres forbrydelse alvorlig, i særdeleshed i betragtning af, at den kunne foranledige endnu værre forbrydelser, skuddræbte dørmænd og yderligere to arabere for mange buret inde til forbryderuddannelse i Kumla eller Norrtäljespældet. Men alligevel helt klart henlæggelse. Anklageren havde bevisbyrden, domsmændene var hvide, sagsøgerne arabere. Politirressourcer og domstolsressourcer lige ned i lokummet. Det var økonomien, der var det afgørende.

Mødet fortsatte uden overraskelser. Småtyverier med vagt signalement, nogle lommetyverier fra sidste sommer, sæsonen var endnu ikke begyndt, taskerøverier, et par besynderlige overfald på ældre med noget, der lignede karatespark (hvis det var fortsat,

ville sagen være blevet opprioriteret, men det gik i sig selv), røveri af mobiltelefoner og bestemte slags modetøj blandt berusede unge, ulovlige trusler, forulempelse af tjenestemand i funktion og andre modanmeldelser fra yngre kolleger, der slet ikke havde behøvet at finde på den slags for at forsvare sig, fordi de slyngler, de havde pågrebet, og som havde svaret igen ved at anmelde dem for såkaldt politivold, alligevel endte med at trække anmeldelsen tilbage. Og så selvfølgelig diverse former for berigelseskriminalitet og indbrud i lejligheder og villaer.

Visse forbrydelser kunne ligge og modne i bunkerne og pludselig opklare sig selv, hvis man lod dem ligge længe nok og desuden havde heldet med sig. For nogle år siden havde en farlig voldtægtsmand hærget omkring distriktets indkøbscenter, en sag, som pressen elskede, for pressen elskede mareridt. Han havde efterladt sig spor, hår på et offer, sæd på et andet og hudafskrab under neglene på et tredje, der havde gjort mest for at forsøge at forsvare sig. Man havde altså hans dna, og det forstod selv pressen. Men selvom man vidste, at det var samme gerningsmand, var ofrenes signalementer modstridende. To af kvinderne beskrev manden som "af mellemøstlig oprindelse", omend de brugte andre ord. Den tredje og yngste kvinde var helt sikker på, at det var en hvid, indfødt stockholmer. Men i begyndelsen troede politiet ikke rigtig på hende, fordi hun var medlem af Miljöpartiet, og den slags af forskellige, til dels uklare, grunde blev regnet for mindre troværdige. Miljøflippere kunne blandt andet, mente man, tænkes at være uvillige til at udpege perkere.

Da gerningsmanden blev pågrebet, holdt tilbage på gerningsstedet af to joggende luftkaptajner, der havde både telefon og personsøger med på løbeturen, viste han sig at være hvid, ustraffet og forhenværende studerende på Handelshøjskolen. En type, man aldrig havde fået ram på andet end ved at gribe ham på fersk gerning.

Dér blev fire grove voldsforbrydelser således opklaret i ét hug. Forbrydelser kunne altså, omend alt for sjældent, blive opklaret nærmest af sig selv, mens de lå i bunkerne.

Terje Lundsten havde selv haft noget i den retning i tankerne,

da han skånedede en stak villaindrud. Han syntes på en eller anden måde, de hørte sammen. På grund af tidsfaktoren, selvfølgelig, men der var også noget ved fremgangsmåden, selvom den plejer at være temmelig ens, når det gælder indbrud i villaer. Folk investerer i en solid hoveddør, gerne i eg, gerne med dobbelt tilhølderlås. Og så lader de terrassen på husets bagside have en glasdør, som man praktisk talt kan bryde op med håndkraft. Det var ikke dét, for det var det generelle billede. Men tyvene i netop disse otte sager, der altså tidsmæssigt lå temmelig tæt på hinanden, havde for eksempel ikke hærget gerningsstedet. De havde ikke slået noget i stykker, ikke planløst tømt alle kommodeskuffer hulter til bulter ud på gulvet, så de ikke engang selv kunne finde noget interessant i rodet. De havde ikke efterladt sig nogen spor, ikke spist, drukket, røget eller skidt på gulvtæppet – altså nul dna – men var kun gået efter intelligente tyvekoster som kontanter, ure, sølvtøj og i et par tilfælde våben.

Terje Lundstens fingerspidsfornemmelse havde sagt ham, at netop de her villaindrud hørte sammen og derfor kunne slippe for en tur gennem henlæggelseskværnen. Men nu foreslog han ikke desto mindre at henlægge dem alle otte og spøjte træet med det, man altid spøjte med, nemlig at en henlagt sag i det mindste ikke er uopklaret og ergo opklaret. Men det var nok tvivlsomt, om skatteyderne ville være enige i den analyse. I Storstockholm var der det år begået 3.696 indbrud, og under otte procent af dem var blevet opklaret i den betydning, som netop skatteyderne lagde i ordet, dvs. at gerningsmanden blev pågrebet, og ejerne fik i det mindste en del af det stjålne tilbage.

Hvorom alting var, havde man for nylig grebet tre mænd næsten på fersk gerning, på vej væk fra gerningsstedet i en hvid Dodgevan, som de begavet nok syntes at bruge gang på gang, for netop den vidneiagttagelse stod i en af de efterforskningsmapper, Terje Lundsten havde holdt hånden over. Nu røg tyvene altså ind for groft tyveri for tiende eller tolvte gang – deres store rutine stemte fint overens med deres nøgterne optræden på gerningsstedet – og fængselsstraffen ville blive den samme uanset antallet af indbrud. Det var ganske vist fuldt ud muligt, ja endog sandsynligt,

at man kunne sætte netop denne bande i forbindelse med Terje Lundstens lille bunke af henlæggelsessager. Men det ville i så fald være ødslen med efterforskningsbudgettet. Otte henlæggelser på én gang med god samvittighed var ikke ringe.

Terje Lundsten var i godt humør, da han vendte tilbage til sit kontor. Seksten meter blå, røde, gule og grønne A4-mapper i triste reoler af lysebrun finér, et lille ovalt mødebord med to gæstelænestole med groft, marineblåt betræk og ikke en eneste personlig ting, ikke engang et billede af konen og børnene, i særdeleshed ikke én forbandet potteplante. Men der var alligevel noget rart ved at komme derind, som lettelsen efter veloverstået forårsrensning. Hans skrivebord var tomt, og han havde kun tre tynde, røde mapper med fra henlæggelsesmødet. Han tog omhyggeligt sigte, satte af med samlede ben og smækkede fuldt godkendt den frie håndflade i loftet. Det var hans prøve på, hvordan han havde det rent fysisk; klarede han det, var han i form. Han havde været flittig nok på joggingruten, hvor de to luftkaptajner på stand by havde snuppet hans voldtægtsmand.

Solen havde flyttet sig fra årstidens værste morgenposition, den blændede ikke og afslørede end ikke alt støvet i kontoret, da han satte sig ved skrivebordet med de tre røde mapper, han havde tilbage. Nu skulle der kløs på med krum hals, råknokles.

For visse forbrydelser henlægger man ikke uanset økonomien. Mord er den mest oplagte, skønt en mordsag godt kan ryge ned i en eller anden kælder, selv ikke Terje Lundsten vidste hvor var, med påtegningen ”efterforskningen resultatløs”. Men man kunne ikke henlægge et mord på et møde, blandt andet fordi der skulle gå 25 år, før det var omfattet af lovens forældelsesregler.

Han havde nemlig et mord og to knivoverfald med sig tilbage fra det store oprydningsmøde. Hans førnævnte fingerspidsformemmelse sagde ham, at der var en forbindelse mellem sagerne, tænkte han selvironisk. Forbindelsen var nemlig åbenlys, idet alle tre overfald var blevet begået med kniv, og gerningsmanden var ukendt, og de to overlevende ofre, en pige på atten-nitten år og en kvindelig pensioneret frelsersoldat, hverken kendte hinanden eller gerningsmanden, som de begge beskrev som noget over mid-

delhøjde, svensker eller ”svensker med fremmed accent” (hvilket betød hvid). Overfaldet var kommet helt uprovokeret, ”som et lyn fra en klar himmel”, som de begge formulerede det. Han var gået forbi dem, og de havde mærket ”ligesom et knytnæveslag” i ryggen, og den ældre kvinde var gået videre næsten 100 meter, før hun begyndte at ane uråd, fordi der kom blod ud ad begge næseborene. Hun havde bare villet væk fra gerningsstedet så hurtigt som muligt og uden ballade, lød hendes forklaring på den i betragtning af hendes tilstand forbløffende lange vandring helt frem til indkøbscenterets oplyste indgang. Der var hun sunket sammen, for hendes venstre lunge var punkteret.

Den unge pige havde haft en lignende oplevelse, omend på et bedre oplyst sted, tæt ved nærbanestationen.

En galning, der ikke var gal nok til at sidde indespærret, hvad kun få galninge var efter den seneste psykiatrireform, gik altså rundt og kunne når som helst stikke kniven i et nyt offer, højst sandsynligt, men ikke givet en kvinde. Der var ingen forbindelse mellem ham og ofrene, intet rationelt motiv. Han kunne være sådan en, der hørte stemmer, som beordrede ham til at gå løs på nabokonerne med et samuraisværd eller køre i fuld fart ind på en gågade i Gamla Stan eller gribe en jernstang og overfalde ”trol-dene” (eller også var det hobbitterne eller noget andet djævelskab). Den sværeste type at finde, medmindre han blev tilbage på gerningsstedet, slyngende om sig med trusler og tungetale. Samuraimanden, bilmorderen og jernstangsmanden fra T-banestationen i Alvik, for nu at tage sommerens seneste tre eksempler, var alle blevet pågrebet råbende og fægtende på gerningsstedet. Men knivmorderen i Västernorrort var på fri fod.

For onkel Gösta var blevet myrdet ganske tæt på de andre gerningssteder, så vidt man kunne forstå på vej hjem efter en af sine sammenspilsaftener med vennerne i ældreboligerne oppe i centrum. Onkel Gösta, sådan kaldte alle ham, var gammel bigbandmusiker og spillede saxofon, både tenor og baryton. Han var vel-lidt af alle, og de fleste i kvarteret kendte ham, i alt fald af udse-ende, fordi han plejede at sidde og spille nede ved springvandet på torvet om eftermiddagen og først på aftenen. Han havde været

enkemand i mange år og levede spartansk. Havde han nogen fjender, måtte det være fra langt tilbage i livet, og husundersøgelsen af hans lille toværelses havde ikke givet nogen som helst ledetråde, selvom han havde ført dagbog gennem alle årene. Det var ellers den detalje, der havde gjort de første kriminalfolk fra vold & røveri ret optimistiske. Havde han haft nogen fjender, burde man jo støde på dem i dagbogsoptegnelserne. Man fandt da også to potentielle fjender, selvom det var tvivlsomt, om de var aggressive nok til at kunne have myrdet på grund af de gamle, men nøje beskrevne krænkelser. Begge disse foreløbigt mistænkte viste sig imidlertid at have perfekte alibier, idet de havde forladt denne verden længe før onkel Gösta.

På hjemvejen havde han lige krydset en fodgængerovergang uden for centrum's lyskilder, og dér på den anden side af vejen, omkring hundrede meter fra hans pensionistbolig, fandt man ham. Han var dræbt med otte knivstik i ryggen og havde desuden fået halsen skåret over. En forbrydelse begået i raseri eller en galnings værk.

Her snakker vi ikke økonomi, nej, jeg skal simpelthen snuppe den satan, og for en gangs skyld holder skatteyderne nok med mig, tænkte Terje Lundsten og slog de tre røde efterforskningsmapper op foran sig. Selvom det virkede rimeligt at antage, at der var flere forbindelser mellem de tre forbrydelser, var det alligevel første gang, at efterforskningsbureaukratiet sammenholdt dem, nu og her på Terje Lundstens skrivebord. Dermed blev chancerne for at få fat i morderen, inden han slog til igen, vældig meget bedre.

En hel del afhøringer, måske alle, skulle gøres om. De tynde, uafsluttede efterforskningsmapper, som havde fået lov til at ligge og modne i håb om at blive opklaret ved et lykkeligt tilfælde, indeholdt måske en eller anden forbindelse, der ville springe i øjnene allerede ved første gennemlæsning. I tilfældet med frelzersoldaten havde en anonym anmelder for eksempel ringet ind og fortalt om en skør jugoslav, der undertiden gik rundt og mumlede hen for sig. Og den yngste af de to overfaldne kvinder havde hørt en bekendt snakke om en mumlende jugoslav med baseballkasket. Den pågældende havde sagt, at hun endog mente, hun

kunne grave et navn frem, bare hun fik lidt mere tid til at tænke over det.

Terje Lundsten var ved at få fært. Han var allerede begyndt at spekulere på, hvordan han skulle sammensætte efterforsknings-teamet, da telefonen ringede. Det var den øverste chef for hele distriktet, der ringede fra sit kontor femten meter længere henne på etagen ovenover.

”Davs, Terje, nu tror du måske ikke dine egne ører, så tag lige en dyb indånding!” beordrede chefen i et tonefald, som om han havde meget travlt og altså meget dårligt tid til diskussion.

”Det vil jo vise sig, hvad jeg tror,” svarede Terje Lundsten så neutralt, han kunne.

”Du er blevet håndplukket til en efterforskningsgruppe i City, som skal tage sig af nogle villaindrud i absolut topklasse.”

”Indrømmet, det har jeg svært ved at tro,” svarede Terje Lundsten.

”Der kan du bare se – hvad sagde jeg! Og det bliver værre endnu. Du får en kvindelig chef.”

”En kvindelig chef kan jeg nok leve med, men ikke ret godt med nogle åndssvage indbrud. Hvem har bestemt det her?”

”Mig selv, politimesteren inde i Stockholm og ... hvor mærkeligt det end lyder, rigspolitchefen.”

”Rigspolitchefen? Villaindrud? Det er da for langt ude, hvad angår det os herude i Västernorrort?”

”Det ved jeg ikke, ud over at et af disse uhyre vigtige indbrud åbenbart er blevet begået i vores distrikt. I nat, midt under det tragikomiske grillparty med haglgevær, der tydeligvis tog al vores opmærksomhed. Men kom op til mig, så skal du få syn for sagn.”

”Villaindrud? Hvorfor lige mig?”

”Fordi du er en af vores bedste efterforskere!”

”Netop derfor burde jeg vel have vigtigere ting at –”

”Det kan man mene, men det har du altså ikke. Kom nu herop, så skal jeg forklare det hele.”

Terje Lundsten, ung kommissær, angiveligt en dygtig politimand, endnu ikke fyldt fyrrer og i god form, lykkeligt gift og far til

en vanskelig teenagedatter, en helt igennem normal strisser med andre ord, var blevet forflyttet til et uvant område, ud på tyvenes marked, hvor han ikke hørte hjemme, fordi han havde langt vigtigere sager at tage sig af og desuden netop havde ryddet sit skrivebord og fyldt lungerne med optimisme. Med et træt suk lukkede han de tre røde mapper og proppede dem ned i en tom, rød mappeholder i reolen omme bag sig. Så greb han sin jakke, strammede slipseknuden og gik op til sin chef.

1

Hun følte sig som turist i sin egen by. Hun kunne ganske vist navnet på hver eneste gade i det indre Stockholm, huskede tilmed ensretningerne på Östermalm, og hun havde boet i Stockholm hele sit liv. Men sådan bare daske rundt på må og få havde hun ikke gjort siden teenageårene. Og så i den sorte buksedragt, som hun pludselig havde fået lyst til at hive frem fra skjulet længst inde i garderobeskabet. Den var for opsigtsvækkende til jobbet og for enkel til fest og var derfor bare blevet hængende. Men nu gik hun dér som en anden turist og holdt desuden fri midt på eftermiddagen. Det var uvirkeligt, det var hende og alligevel ikke hende, og byen begyndte at ligne noget, hun havde læst om i en brochure, og som derefter viste sig at passe ganske godt. "Rundt om i Montmartres pittoreske gyder flokkes kunstnerne for at sælge mere eller mindre ægte kunst til de indimellem noget godtroende turister." Åh jo, sådan havde det været i Paris.

Hun havde ikke protesteret det ringeste, da han ville have de to Buffet-efterligninger med sig, som de havde købt på det, der blev deres eneste længere udlandsrejse. Én eneste rejse på næsten tretten lange og helt ærligt ret så meningsløse år, der ikke havde været andet end en langsom, men ubønhørlig rutsjetur frem mod skilsmissen. Men nu havde han hentet sine sidste ting, jagtgeværerne, tøjjet, idrætsmedaljerne fra ungdomstiden og den lille, ganske vist blandede, men alligevel særdeles beskedne bogsamling, der var domineret af krimier og amerikanske våbentidsskrifter. Og derefter havde de trykket hinanden i hånden uden at sige noget, og han vendte sig om i døren og gik, og hun lukkede den forsigtigt efter ham, lyttede til hans skridt, der forsvandt ned ad trappen, og åndede dybt ind et par gange. Det var det hele, så var det overstået.

Hun passerede Dramaten, hvor folk ganske rigtigt sad og slikkede solskin på den brede trappe, sådan som der sikkert stod i

turistbrochurerne om Stockholm, at de gjorde. Ude på alléen langs Strandvägen var hun først nær blevet kørt ned af nogle hid-sigt klemtende cyklister, der ræsede af sted som gale mellem spadserende pensionister og børnehvebørn i små, signalfarvede veste. Den ene halvdel af alléens asfaltbelægning var åbenbart cykelsti; efter at have opdaget det følte hun sig tryggere.

Vinduerne i Strandvägens *fin de siècle*-facader glimtede i sollyset, og hun ransagede hukommelsen for nogle adresser på den elite af landets forbrydere, som boede deroppe og stadig var på fri fod, fordi de var blevet alt for rige til at blive taget.

Ved Djurgårdsbron overvejede hun at prøve at finde et bord på en af de overfyldte restauranter ud til vandet, præcis som en turist burde gøre, men da hun hørte, at der var mindst tyve minutters ventetid, opgav hun og fortsatte over broen ud mod Gröna Lund. Hun var lige nået over broen, da hun kom til at fnise ved tanken om, at endnu en lænke var bristet: Nu kunne hun slippe af med sit tåbelige efternavn. Järneklov. *Järneklov!* Det var ubegribeligt, at Hasse, som dog ubestrideligt var et intelligent menneske med styr på tilværelsen i al almindelighed, havde kunnet finde på så idiotisk et navn. Måske det skulle have forestillet at være sjovt, i det mindste for ham selv.

Hun slentrede videre i sin uvante frihed, i det der føltes som hendes nye identitet, op til parken og caféen ved Rosendal, hvor hun besluttede, at nu ville hun have kaffe og noget usundt, ventetid eller ej. Men hun fik et ledigt bord med det samme og sad snart med kaffen og et stykke klistret wienerbrød og betragtede cafégæsterne med sine nye, frie øjne. De udenlandske turister var tydeligvis begyndt at komme til byen, og en stund morede hun sig med at gætte nationaliteter. Fede ældre mænd med baseballkasketter: amerikanere. Højlydte personer i grupper: tyskere. Næsten som svenskere, men farmand med stor rygsæk: nordmænd.

Manden, der var stoppet op ved caféen og spejdede efter et ledigt bord, var givetvis også udlænding, siden han medbragte en paraply på en strålende junidag med enkelte cirruskyer og milde vinde. Han så forresten også lidt for godt ud til at være svensker, selvom hun ikke helt vidste, hvad hun mente med det.

Hun betragtede ham nøjere og indså for sent, hvad hun var ved at rode sig ud i, da han opdagede, at hun så på ham, og deres øjne mødtes. Han slog ud med armene i en spøgefuldst gestus og gik uden tøven hen til hendes bord.

”Undskyld, madame, jeg håber ikke, De tager mig det fortrydeligt op,” sagde han med noget, hun opfattede som tydelig fransk accent; i hvert fald mindede han om den franske tv-kok.

”Tager hvad fortrydeligt op?” svarede hun, som om hun ikke forstod, hvad han mente.

”Siden alle borde er optaget, har jeg jo ikke andet valg end at trænge mig på hos nogen, og De, madame, virker ubetinget som det mest intelligente selskab her på stedet. Og desuden har De så absolut de smukkeste øjne.”

Han slog spørgende ud med hånden mod den hvide smedjersstol over for hendes. Og hun var allerede så overrumplet af hans usvenske optræden, at hun ikke sagde nej, men blot nikkede tavst. Desuden havde han vakt hendes nysgerrighed.

”Hvor kommer du fra?” spurgte hun, da han havde fået bestilt sin kaffe.

”Fra ... jeg bor på Corse ... hvad hedder det på svensk? Korsika.”

”Du taler utrolig godt svensk.”

”Åh, De er er alt for venlig, madame, men det kommer sig måske af, at jeg er svensker,” svarede han med et bredt smil.

Hun var straks klar over, at det var sandt. Han lød som en franskmand, men hans grammatik var perfekt, måske lidt gammeldags, men perfekt. Han var klædt i en grågrøn tweedjakke med ruskindsførstærkninger på albuerne, mosgrøn lærredsskjorte, gråt slips, rustfarvede fløjlsbukser og brune sko med perforeringer. Ud over at være alle tiders signalement så det godt ud. Han lignede en af de der midaldrende bøsser, der gik frem og tilbage i slowmotion i svenske tv-reklamer for tøjfirmaet Dressman. Men bøsse var han ikke, afgjorde hun. Hendes nysgerrighed tog til, og hun væddede med sig selv om, at hun skulle bruge under tyve spørgsmål på at regne ham ud.

”Hvornår har du sidst været i Sverige?” begyndte hun.

”Det er over fyrre år siden, jeg rejste fra landet,” svarede han lidt bedrøvet.

”Og hvorfor er du vendt tilbage, for at gense det gamle land?”

”I anledning af min fars begravelse. Min mor er også død, men hendes begravelse kunne jeg ikke komme til, så ... ja.”

”Undskyld, det var ikke min mening at –”

”Åh, tænk ikke på det, madame. Det betyder sådan set ikke alverden for mig ... det var jo alligevel så længe siden, vi havde set hinanden i familien.”

”Men fyrre år er enormt lang tid at være væk. Du har ikke aflagt en eneste fransk visit?”

”Fransk visit?”

”Ja, undskyld, jeg forsøgte at være lidt vittig. En fransk visit betyder af en eller anden grund et kort besøg.”

”Jaja, nu du siger det, kan jeg godt huske det. Pudsigt udtryk. Næh, jeg stak jo af, da jeg kun var seksten. De første år skammede jeg mig vel, tænker jeg. Senere ... ja, senere formede mit liv sig på en måde, som ikke havde været meningen, i hvert fald ikke mine forældres mening. Jeg slog en streg over hele min fortid, kan man måske sige.”

Hun rørte rundt i kaffen, drak den sidste mundfuld og simulerede lettere overrasket over, at koppen var tom, et trick, der var så letgennemskueligt, at det fungerede som en tavs overenskomst. Han skaffede mere kaffe til dem begge, og hun fik tid til at prøve at planlægge sin fortsatte spørgeleg. Hvor mange spørgsmål havde hun brugt? Kun tre indtil videre, det skulle nok række med de tyve.

”Har du ikke længere nogen venner eller bekendte her i Sverige?” fortsatte hun spørgedyten, da de havde fået deres kaffe.

”Nej, eller måske jo. Jeg ved det ikke, jeg havde kun én ven i Sverige, men en god ven, vi stod hinanden meget nær. Men han står ikke i telefonbogen.”

”Har du prøvet oplysningen?” spurgte hun og fortrød straks at have spildt et spørgsmål på en information, hun kunne have fået uden.

”Ja, men de siger, at han har hemmeligt nummer. Og ... ja, jeg

ved ikke, hvad jeg skal tro, jeg havde aldrig forestillet mig, at han ville få hemmeligt nummer, han ville jo være advokat. Jeg er helst fri for at vide noget, hvis det bare gør mig skuffet.”

”Hvad hedder han?”

”Erik Ponti, vi var skolekammerater og –”

”Erik Ponti!?”

”Ja, vi gik på en forfærdelig kostskole, og –”

”Vi ringer til ham,” sagde hun beslutsomt, tog sin mobiltelefon op af lommen og tastede nummeret på Sveriges Radio. Hun noterede sig med tilfredshed, at manden over for hende omsider havde svært ved at holde facaden. Han var altså en bedrager af en slags, måske med speciale i enlige kvinder over en vis alder, den sorte buksedragt havde måske lokket ham til et forkert bytte. Hun smilede overdrevet venligt til ham efter at have spurgt efter Ponti og være blevet stillet om til ham. Men han svarede ikke, og da hun fik hans telefonsvarer i røret, erkendte hun det håbløse i at kaste sig ud i en lang forklaring om, at godt nok kender vi ikke hinanden, men jeg sidder altså på en café sammen med en mand, som jeg ikke ved, hvad hedder, men som siger, at I er gode venner. Ikke ligefrem nogen overbevisende præsentation. Hun lagde på.

”Du fik kun hans magnetofon?” spurgte manden.

”Magnetofon?” spurgte hun tilbage og havde nær bidt tungen af sig selv over det bortødslede spørgsmål.

”Ja, altså, man indtaler –”

”Javist, telefonsvarer hedder det på nusvensk. Og jeg kunne jo ikke så godt ... jeg ved jo ikke, hvad du hedder.”

”Mit navn er Pierre Tanguy.”

”Det klinger jo ikke ligefrem svensk.”

Det sidste talte ikke som et spørgsmål, det var en konstatering.

”Nej, det har du ret i. Det er sådan set komisk i betragtning af, hvordan mit liv har formet sig, for det er jo faktisk et fransk navn. Eller rettere bretonsk, det gjorde *mon* farfar altid meget ud af at understrege. Hedder det forresten bretonsk, eller er det bare mig, der tænker på fransk? Altså fra Bretagne. Bretansk?”

”Jeg tror, man kan sige begge dele, men bretonsk lyder jo lidt

mere elegant. Men okay, så kan vi jo ringe ham op igen.”

Hun tastede nummeret på ny og blev igen stillet om til Erik Pontis telefonsvarer. Men netop som hun skulle til at forklare sig, tog manden, der hævdede at hedde Pierre Tanguy, telefonen. Men det, han sagde til telefonsvareren, gav ikke rigtig nogen nye ledetråde.

”*Bonjour mon vieux copain, voici Pierre Tanguy! Je me trouve dans ce moment à Stockholm, en effet dans un petit café à Djurgården qui s'appelle ... hvad hedder stedet her?*”

”Rosendals Slot.”

”... *qui s'appelle Château Rosendal encore pour ... er vi her om en time?*”

Hun nikkede.

”... *pour une heure. Il est maintenant quatorze heures trentedeux, je répète, quatorze heures trente-deux. Si tu viens, tu viens. Si non tu peux me trouver à l'hôtel Diplomat à Strandvägen.* Man må aldrig give efter for ondskaben! *Salut!*”

Da han tankefuldt rakte telefonen tilbage, bed hun tænderne sammen for ikke at ødsle flere spørgsmål bort. Hvis manden, der kaldte sig Pierre Tanguy, var en bedrager – og det var indtil videre arbejdshypotesen – ville han nemt afparere de mest nærliggende og oplagte spørgsmål. Hellere spare på spørgsmålene og lade ham forklare sig.

”Du undrer dig måske over, at jeg talte fransk?” begyndte han ganske som ventet.

Hun nikkede langsomt og eftertrykkeligt.

”Det sprog brugte vi indimellem på den der modbydelige kostskole, når vi ville tale privat. På den tid prioriterede man engelsk og tysk højest i skolen. For mig var det jo allerede halvvejs mit modersmål, men han var ret god til fransk, han har jo også sin latinske baggrund. Men hvem er han nu om stunder? Kender du ham, siden du bare uden videre kunne ringe?”

”Næh, men han er en af landets kendteste journalister, og han er ved Sveriges Radio, og det nummer kunne jeg tilfældigvis.”

”Journalist? Så Erik blev journalist ... løjerligt. Er han en god journalist?”

”Han er blandt de kendteste i landet, og det har han været længe.”

”Og hvad skal jeg lægge i det? Mere kaffe, forresten?”

”Det var ikke meningen, at du skulle lægge noget i det, jeg er ikke ret vild med journalister, og hvad kaffen angår, forholder det sig snarere omvendt ... hvis du vil have mig undskyldt et øjeblik?”

Da hun gjorde mine til at rejse sig, var han lynhurtigt omme ved hendes stol. Han trak den ud og satte sig ikke, før hun var nået lidt væk.

I køen til dametoilettet, denne de svenske restauranters forbandelse, talte hun sine spørgsmål. Der var stadig elleve tilbage af de tyve, hun havde endnu ikke tabt væddemålet.

En gråsprængt mand – eller herre, måtte man vel kalde ham – med fløjlsbløde øjne, godt og vel midaldrende. Elegant klædt, velopdragen som et gammeldags overklassemenneske. Det var den ene side.

Den anden side var visse detaljer ved hans hænder og ansigt. At bruge ordet vejrbitd ville være en underdrivelse. Næsen havde været brækket mindst én gang, nydeligt restaureret, men alligevel, et hvidt ar lyste stadig gennem det solbrændte midt på næseroden. På venstre tinding og højre kind noget, der lignede gamle ar efter knivstik. Ikke ligefrem børstypen eller en almindelig kostskoledreng. Veltrænet var han jo også, men det havde hun set bort fra af gammel vane, for sådan havde flertallet af hendes mandlige arbejdskammerater gennem årene set ud. En filmgangster altså, en fransk filmgangster.

Hun skar ironisk ansigt ad sig selv ved denne blændende konklusion, og hendes irritation blev ikke mindre af, at der lød fnisen inde fra dametoilettets enlige kabine.

”Luk op, det brænder!” råbte hun og hamrede håndfladen mod toilettdøren, og to teenagepiger kom farende ud, og hun smuttede ind og låste døren bag sig.

Da hun kom tilbage til bordet, rejste manden, der kaldte sig Pierre Tanguy, sig som ved en slags selvfølgelig refleks og trak stolen ud for hende. Denne gang kom det ikke bag på hende, det

modsatte ville have været mere opsigtsvækkende.

”Du skal virkelig have tak,” sagde han, da han havde sat sig tilbage på den anden side af bordet. ”Jeg blev så ked af at høre, at Erik Ponti havde hemmeligt nummer, at jeg nærmest havde opgivet det. Men nu lader det til, at jeg får ham at se, og det er fantastisk! Efter alle de år ... må jeg invitere dig på middag i aften, og hvad hedder du?”

”Svaret på det første spørgsmål er selvfølgelig nej, og svaret på det andet er Ewa Järn ... undskyld, Ewa Johnsén.”

”Du har lige skiftet navn, du er lige blevet skilt?”

”Ja. Hvordan kunne du vide det?”

Dér kom hun endnu et spildt spørgsmål nærmere de tyve, erkendte hun. Men på den anden side kunne hans eventuelle forklaring måske lede hende videre.

”Du var lige ved at sige et andet efternavn. På din venstre ringfinger kan man se mærket efter en ring. Men mens du var væk, foretog jeg et lille eksperiment. Jeg spurgte nogle tilfældige gæster, om de vidste, hvem Erik Ponti var. Og det gjorde de.”

”Jaså,” konstaterede hun og passede meget på ikke at udtale det som et spørgsmål.

”Og det får mig til at tro, at du tror, jeg har siddet her og gjort mig til af en berømt ven for lettere at kunne invitere dig ud?”

”Man kunne måske ane et vist forsæt – *dolus eventualis*, for nu at tale juristsprog.”

”Derfor har jeg et forslag.”

”Jeg lytter.”

”Jeg sagde til ham, at vi ville blive her en time, ikke sandt?”

”Så vidt jeg forstod, jo.”

”Jeg opgav tiden til 14.32, og hvis Erik Ponti kommer inden 15.32, spiser vi middag sammen?”

”Det er en aftale. Men vi har et problem.”

”Ikke hvis han kommer. *A deal is a deal*, som barbarerne siger.”

”Jo, men situationen er den, at jeg godt kan i aften, men ikke i morgen aften, for i overmorgen skal jeg være frisk som en havørn på jobbet, med tindrende og ikke antydning af blodsprængte øjne.”

”Men i morgen kan du, hvad siger man ... ligge og snue?”

”Nemlig. Og hvis Erik Ponti virkelig kommer, og I ikke har set hinanden i hundrede år, og han er den eneste ven, du har i Sverige ... så ...”

”Så hvad?”

”Vil du ikke have det en smule sært med at sige hej, godt at se dig, men jeg har altså planlagt at date en kvinde, nemlig hende her – Ewa, hedder hun. Forhåbentlig kan vi ses en anden dag, men under alle omstændigheder kan vi vel snuppe en kop kaffe!”

Han kastede hovedet bagover i en gjaldende latter, der enten var helt spontan eller blændende skuespil.

”Madame! Jeg er helt overbevist om, at vi vil kunne få en meget udbytterig aften i hinandens selskab! Må jeg for en sikkerheds skyld, for det tilfælde at jeg taber, byde på et glas vin, mens vi venter de afgørende 26 minutter?”

Han er god, rigtig god faktisk, tænkte hun og morede sig. Jeg skal altså have et glas vin, tiden går, og så om lige nøjagtig 25 minutter velsagtens et glas mere og så fremdeles. Interessant.

”I så fald helst et glas hvidvin.”

”Sauvignon blanc eller chardonnay? Det er, hvad vinkortet byder på.”

”Som sagt, et glas hvidvin.”

”Jeg er med,” sagde han hurtigt uden at fortrække en mine, vinkede efter den unge tjener med ring i øret og råbte ”*garçon*”, hvad der igen fik hende til at associere til reklamefilmene med bøsser i slowmotion.

”Hvad siger man på svensk nu til dags?” spurgte han, da han havde bestilt to glas af noget, som hun gik ud fra var det ene eller det andet af det, han havde nævnt.

Hun tænkte hurtigt for ikke at brænde et spørgsmål af til ingen nytte. Han mente formodentlig, hvad *garçon* hed på svensk.

”Vi har ikke rigtig noget ord for det,” svarede hun og fornemmede straks, at hun havde tolket spørgsmålet rigtigt uden selv at spilde et modspørgsmål på det. ”Man siger ingenting, man vinker og siger ’undskyld’ eller sådan noget, når man får øjenkontakt. Men der er ikke sådan et praktisk ord som på andre sprog.”

”Tja, dem vi brugte, da jeg var ung, var jo ikke for vellykkede, jeg kan godt forstå, at de er røget ud af sproget. Til mandlige tjenerne sagde man *kelner* og til de kvindelige *frøken*, hvad der ikke altid var så heldigt, hvis de nu var dobbelt så gamle som en selv. Jeg husker engang, Erik og jeg var i Stockholm sammen, hvilket desværre ikke skete ret tit i skoletiden, fordi han altid havde udgangsforbud. Nå, men vi ville altså ud at drikke, selvom vi jo var for unge til det ifølge loven. Men vi havde jo penge og forstod at føre os, som man sagde. Så vi gik ind på fiskerestauranten Sturehof ude ved ... hvad hedder det der sted med paddehatten?”

”Stureplan.”

”Akkurat. Stureplan. Eksisterer restauranten stadig?”

”Ja, men de gør vist ikke så meget i fisk mere. Det er blevet sådan et sted med for høj musik, hvor lapsene fra den nyrige overklasse kommer.”

”Guuuud, hvor rææædsomt!” efterabede han drevent. ”Nyrige skal man tage sig i agt for. Nå, men der gik vi altså ind for at få en flaske vin. Det var en uprætentøs fiskerestaurant dengang, men med den svenske specialitet *spisetvang*. Så Erik, der førte sig mindre usikkert end jeg, sagde, at vi ikke var ret sultne, men bare havde tænkt os en lille ... *dégustation*?”

”En bid brød eller en mundsmag, ville jeg sige.”

”Og med træt mine slængte ’frøkenen’, denne meget stramme og bastante frøken, smørrebrødkortet på bordet. Erik bestilte, ligeledes med træt, men verdensvant mine, to stykker med rejer og *kaviar*. Servitricen kikkede efter, hvor han pegede på listen, og konstaterede, at herrerne altså ønskede rejer og *kaviar* ... Du har vel bemærket, hvor hektisk jeg snakker, mens jeg venter på, at tiden skal løbe ud?”

”Ja, men du gør det godt. Det er netop sådan nogle detaljer, der virker så overbevisende, at jeg næsten begynder at tro på, at du er en nær ven af Erik Ponti.”

Den unge tjener med ring i øret kom med deres duggede glas hvidvin, og Pierre Tanguy skålede med hende med lige nøjagtig den naturlige høflighed, hun havde ventet.

”Jeg gik ud fra, at du foretrak chardonnay,” sagde han, da han forsigtigt satte glasset ned.

”Du gik ud fra, at jeg ikke anede, hvilke vine du snakkede om, og så reddede du situationen. Hvor galant!” korrigerede hun.

”Jeg troede, I var begyndt at drikke mere vin i Sverige i de senere år,” fortsatte han uden på nogen måde at røbe, at hun havde ramt plet.

”Jo, men sådan nogle som mig drikker mest papvin. Vin i kartoner.”

”Hele kartoner?”

”Nej ... altså bag-in-box, små papkartoner med en lille hane.”

”Det er altså lidt mere simple vine?”

”Ja, det er ligesom hele forretningskonceptet, kan man vel sige. Men du foretrækker vin fra flasken?”

”*Touché!* Men ikke direkte fra flasken, jeg har trods alt boet snart fyrre år i Frankrig. Herregud, det føles næsten uvirkeligt at sidde her og snakke svensk igen, sådan lidt drømmeagtigt, som om jeg både gør det og ikke gør. Fransk ligger forrest i hovedet, og så oversætter jeg til svensk.”

”Jeg troede ikke, Korsika var så entydigt fransk.”

”*Touché* igen, vi har tilmed vores egen befrielsesbevægelse. Men jeg har også boet en halv snes år uden for Marseille. Nu er der kun tre minutter, til tidsfristen udløber.”

”Jeg ved det. Men hør her, jeg har et forslag. Du fortæller mig, hvem du er, hvad du arbejder med, og hvor du har alle de penge fra, som jeg gætter på, du har. Og hvis jeg synes om det, du fortæller, og tror så nogenlunde på det, spiser vi middag i aften, men ikke i morgen aften.”

”Mmmm ... men jeg vil gerne ændre lidt ved forslaget,” svarede han eftertænksomt. ”Du fortæller først om dig selv, jeg kan nemlig ikke rigtig blive klog på dig, du er en blanding af en hel masse. Bagefter svarer jeg, lige så sandfærdigt som du. Og hvis vi synes om det, vi hører –”

”Ja, men dig først, på det punkt giver jeg mig ikke,” fastholdt hun.

”Hvis jeg lyver, risikerer jeg, at du afslører mig. Men hvis jeg

siger sandheden, risikerer jeg, at du rejser dig og går,” sukkede han med forstilt opgivelse.

”Lige præcis! Og lad os så komme i gang!”

”Okay. Vi tager en dyb indånding. For det første er jeg pensionist –”

”Det er du for ung til.”

”Ikke i min metier. For det første er jeg pensionist. Jeg bor smukt, hvis jeg selv skal sige det, i en villa uden for Calvi på Corse ... Korsika. Jeg blev skilt for en del år siden, mit erhverv var en belastning for al kærlighed – trist, men uundgåeligt. Jeg er økonomisk uafhængig, i hvert fald med de krav, jeg stiller til livet: Bøger, gode vine, musik, en tår eller to i godt selskab på visse højtidsdage, hvor man synger for meget. Og ... tjå, det er vel det væsentlige.”

”Så har jeg et klart og enkelt spørgsmål: Hvor har du alle dine penge fra?”

Han tøvede længe, drejede vinglasset mellem hænderne for så pludselig at hæve det mod hende og tømme det til sidste dråbe.

”Jeg er tyv, en såre succesrig tyv. Men som sagt pensioneret,” sagde han beslutsomt og stillede vinglasset fra sig med en hurtig bevægelse, som han nåede at bremse en centimeter fra marmorbordet.

”Og du?” fortsatte han med en gestus, der skulle virke modfalden.

”Jeg er ved politiet.”

Han stirrede først forbløffet på hende, så lænede han sig forover næsten som i krampe og brast i en latter, der ville være eksploderet, hvis han ikke havde gjort sit yderste for at holde den nede. Hun blev revet med, og få sekunder senere skreg de begge af grin, så de andre gæster ved bordene omkring dem straks begyndte at sende dem blikke ladet med svensk mistanke om, at de havde fået for meget at drikke.

”Så skulle jeg mene ...” stønnede han, mens han trak et lommetørklæde op af brystlommen for at tørre øjnene for lattertårer, ”så skulle jeg mene, at vi kan se frem til en særdeles hyggelig middag sammen!”

”Absolut!” fniste hun. ”Mit samkvem med tyve har ellers altid været ret så forstemmende!”

”Og mit samkvem med politifolk har indtil denne lykkelige stund været yderst begrænset,” fortsatte han, så lattersalverne bragede igen.

Det var akkurat sådan, hylende af grin, en forpustet Erik Ponti fandt dem. Han var, stik mod hvad han plejede, flere minutter for sent på den.

* * *